

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 76 | 29 Kasım-5 Aralık 2021

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 269 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

30 Kasım: Babası Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu için cezaevindeyken hastanede tedavi gören 11 yaşındaki Ömer Faruk Turan, ziyaret izni verilmeyen babasına veda edemeden kalp yetmezliğinden [hayatını kaybetti](#).

4 Aralık: Tutuklu Kürt siyasetçi Aysel Tuğluk'un avukatı Reyhan Yalçındağ, medyaya verdiği bir mülakatta müvekkilinin hafıza kaybı yaşadığını ve günlük ihtiyaçlarını kendi başına gideremez halde olduğunu [ifade ederek](#), acilen tahliye çağrısını yineledi.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

30 Kasım: İstanbul'da bir polis memuru, dur ihtarına uymadığı gerekçesiyle bir kişiyi vurarak [öldürdü](#). Sorumlu memurun görevden uzaklaştırıldığı ve tutuklandığı açıklandı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski

kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

29 Kasım: Van Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca [yasakladı](#).

29 Kasım: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca [yasakladı](#).

2 Aralık: İstanbul'da polis, grev yapan belediye çalışanlarına destek amacıyla düzenlenen bir gösteriye [müdahale ederek](#) bir kişiyi gözaltına aldı.

3 Aralık: İçişleri Bakanlığı, Texas'ta yerleşik bir vakıftan finansman desteği aldıkları gerekçesiyle bazı STK'lar hakkında soruşturma başlatıldığını [açıkladı](#).

3 Aralık: Mardin Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca [yasakladı](#).

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

29 Kasım: Diyarbakır'da mahkemeler, Kürt azınlığa ilişkin yayın yapan ETHA, Umut ve Kızılbayrak tarafından kullanılan üç internet sayfasına [erişim engeli](#) getirdi.

30 Kasım: İzmir'de bir mahkeme, belgesel yapımcısı Oktay İnce'yi, cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla 1 yıl 2 ay 17 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

30 Kasım: Hatay'da bir mahkeme, Hakan Mazman isminde bir avukatı, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla 1 yıl 2 ay 17 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

30 Kasım: Kayseri'de bir mahkeme, bir kişiyi, cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla 1 yıl 2 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

30 Kasım: İstanbul'da bir savcı, bir kamu görevlisine hakaret ettiği suçlamasıyla gıyabında yargılanan Türk-Alman gazeteci Deniz Yücel hakkında 2 yıl 4 aya kadar hapis cezası [talep etti](#).

30 Kasım: Manisa'da polis, bir baskında ele geçirilen materyaller arasında, tutuklu Kürt siyasetçi Selahattin Demirtaş'a ait üç kitabı da suç delili olarak [teşhir etti](#).

30 Kasım: Ankara'da bir mahkeme, kendini vali özel kalemi olarak tanıtan bir kadının trafikte tartışma içine girdiği kişileri tehdit ettiğine dair üç habere [erişim engeli](#) getirdi.

1 Kasım: Polis, YouTube gazetecisi Hasan Köksoy'u ve Köksoy'a mülakat veren bir kişiyi [gözaltına aldı](#). İki şahıs, daha sonra mülakatta geçen ve hükümeti yolsuzlukla suçlayan ifadeler nedeniyle çıkarıldıkları mahkeme tarafından tutuklandı.

1 Aralık: İstanbul savcıları, CHP yöneticisi yedi kişi hakkında, parti tarafından dağıtılan bir broşürde cumhurbaşkanına hakaret edildiği suçlamasıyla [soruşturma başlattı](#).

2 Aralık: Bir mahkeme, eski CHP milletvekili Zeynep Altıok Akatlı'yı, cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla 11 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

2 Aralık: Önümüzdeki yılın asgari ücretinin belirlenmesi için toplanan bir bakanlık komisyon toplantısına hükümete muhalif medya kurumlarının katılmasına [izin verilmedi](#).

2 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, cumhurbaşkanına yakın bir vakfın İstanbul'daki belediye tesislerini yasadışı olarak işgal ettiği iddiasına ilişkin bir habere [erişim engeli](#) getirdi.

2 Aralık: Ankara'da bir mahkeme, hükümet tarafından atanan bir üniversite rektörünü ilgilendiren iltimas iddialarına ilişkin üç habere [erişim engeli](#) getirdi.

2 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, cumhurbaşkanının oğlu tarafından kurulan bir vakfı ilgilendiren ve devlette yasadışı kadrolaşma iddiaları içeren üç habere [erişim engeli](#) getirdi.

2 Aralık: İstanbul'da bir mahkeme, cumhurbaşkanına ilişkin yolsuzluk iddiaları içeren dört habere [erişim engeli](#) getirdi.

2 Aralık: Rize'de bir mahkeme, yerel bir gazetecilik derneğine ilişkin iddialar içeren iki habere [erişim engeli](#) getirdi.

3 Aralık: Hakkari'de polis, polis memurları ile bir servis şoförü arasında yaşanan bir tartışmayı videoya aldığı gerekçesiyle gazeteci Mimar Kaya'yı [gözaltına aldı](#).

3 Aralık: Polis, İnsan Hakları Derneği Başkanı Eren Keskin'in annesine ait bir eve [baskın düzenledi](#). Polis memurları daha sonra Keskin'in avukatını arayarak, Keskin'i iki buçuk yıl önce verdiği bir konuşmaya ilişkin bir soruşturma kapsamında ifade vermeye çağırdı.

4 Aralık: İstanbul savcıları, muhalif siyasetçi Nurullah Ankut hakkında, kaleme aldığı bir makalede cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla [soruşturma başlattı](#).

4 Aralık: Tunceli'de polis, muhabir Cihan Berk'in bir sokak röportajı gerçekleştirmesine [engel oldu](#).

5 Aralık: Mardin Valiliği, Kürtçe dilinde Tartuffe adlı tiyatro oyununun sahnelenmesini [yasakladı](#).

DİNİ ÖZGÜRLÜKLER

3 Aralık: ABD Uluslararası Dini Özgürlükler Komisyonu (USCIRF), yayımladığı yıllık [raporunda](#), ABD Dışişleri Bakanlığı'na Türkiye'nin dini özgürlüklere yönelik ağır ihlallere sebep olan veya müsamaha gösterenlere ilişkin özel gözlem listesine dahil edilmesi çağrısında bulundu. Raporla Türk hükümetinin, dini azınlıklara karşı husumet içeren bir siyasi çevrenin yaratılmasına dönük eylemlerde, kasti eylemsizliklerde ve söylemlerde bulunduğu belirtildi.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

3 Aralık: Avrupa Konseyi, tutuklu sivil toplum lideri Osman Kavala'nı serbest bırakılmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının uygulanmaması

nedeniyle Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatılacağını [açıkladı](#).

3 Aralık: Polis, İnsan Hakları Derneği Başkanı Eren Keskin'in annesine ait bir eve [baskın düzenledi](#). Polis memurları daha sonra Keskin'in avukatını arayarak, Keskin'i iki buçuk yıl önce verdiği bir konuşmaya ilişkin bir soruşturma kapsamında ifade vermeye çağırdı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

30 Kasım: HDP milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, bir meclis toplantısında, 2019 yılında Türk istihbaratı tarafından kaçırılan ve işkenceye tabi tutulan bir kişinin, işkenceyle kendisi ve bir diğer muhalefet siyasetçisi aleyhine tanıklık etmeye zorlandığını [açıkladı](#).

30 Kasım: Arrested Lawyers Initiative tarafından yayımlanan bir [raporda](#), Türk mahkemelerinin terörizm iltisakı delili olarak kabul ettiği bir akıllı telefon uygulamasının muteber delil olarak görülemeyeceğini ve söz konusu uygulamanın yargı tarafından kötü niyetli kovuşturma enstrümanı olarak kullanıldığını ifade etti.

3 Aralık: Avrupa Konseyi, tutuklu sivil toplum lideri Osman Kavala'nı serbest bırakılmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının uygulanmaması nedeniyle Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatılacağını [açıkladı](#).

4 Aralık: OHAL komisyonu, akademisyen Cenk Yiğiter'in göreve iade başvurusunu, bir Anayasa Mahkemesi kararına rağmen [reddetti](#). Yiğiter, Ankara Üniversitesi'ndeki görevinden Ocak 2017'de uzaklaştırılmıştı.

KÜRT AZINLIK

29 Kasım: Manisa'da bir mahkeme, 26 Kasım günü gözaltına alınan dokuz HDP üyesinden ikisinin tutuklanmasına, kalan yedi kişinin serbest bırakılmasına [karar verdi](#).

29 Kasım: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Anayasa Mahkemesi'ne bir mütalaa [sunarak](#), HDP'nin kapatılması ve bazı siyasetçilere siyasi yasak getirilmesi talebini yinedi.

29 Kasım: Diyarbakır'da mahkemeler, Kürt azınlığa ilişkin yayın yapan ETHA, Umut ve Kızılbayrak

tarafından kullanılan üç internet sayfasına [erişim engeli](#) getirdi.

30 Kasım: Mersin'de bir mahkeme, HDP milletvekili Fatma Kurtulan'ın gözaltındaki danışmanı Düzgün Okutan'ın tutuklanmasına [karar verdi](#).

30 Kasım: Manisa'da polis, bir baskında ele geçirilen materyaller arasında, tutuklu Kürt siyasetçi Selahattin Demirtaş'a ait üç kitabı da suç delili olarak [teşhir etti](#).

1 Aralık: Milli Eğitim Bakanlığı, terörizmle iltisaklı oldukları suçlamasıyla 21 öğretmenin görevine [son verdi](#). Söz konusu öğretmenler daha önce Demokratik Toplum Kongresi'ne yönelik bir soruşturma kapsamında gözaltına alınmıştı.

2 Aralık: Muş'ta bir mahkeme, eski HDP yöneticisi Muhlise Karagüzel'i, terörizm suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

2 Aralık: Diyarbakır'da bir mahkeme, barış annesi Makbule Özbek'i, Demokratik Toplum Kongresi'ne yönelik bir soruşturma kapsamında, terörizm suçlamasıyla 7 yıl 6 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

3 Aralık: Şırnak'ta bir mahkeme, yerel Kürt siyasetçi Halil İrmez'i, terörizm suçlamasıyla 9 yıl hapis cezasına [mahkum etti](#).

4 Aralık: Şanlıurfa'da bir cezaevi yönetimi, Mehmet Binici adlı bir mahkum hakkında, Kürtçe şarkı söylediği gerekçesiyle disiplin soruşturması [başlattı](#).

5 Aralık: Mardin Valiliği, Tartuffe adlı tiyatro oyununun Kürtçe sahnelenmesini [yasakladı](#).

5 Aralık: Ankara'da polis, hakkında gözaltı kararı bulunmamasına rağmen, HDP il yöneticilerinden Güseyin Gökoğlu'nu evine baskın düzenleyerek [gözaltına aldı](#). Baskın sırasında Gökoğlu'nun ters kelepçelendiği ve fiziksel şiddete maruz kaldığı duyuruldu.

CEZAEVİ KOŞULLARI

30 Kasım: Asrın Hukuk Bürosu, bir Bursa mahkemesi tarafından, cezaevindeki PKK lideri Abdullah Öcalan üzerindeki görüş yasağının uzatıldığını [duyurdu](#). Öcalan'ın avukatları aylardır müvekkilleriyle görüşemiyor.

3 Aralık: Kocaeli'de bir cezaevi yönetimi, kelepçeli muayeneyi reddeden Aslı Çalıhan isimli bir mahkumun tedavisine [izin vermedi](#).

4 Aralık: Şanlıurfa'da bir cezaevi yönetimi, daha önce bir koğuş araması sırasında gardiyanların fiziksel şiddetine maruz kaldıkları duyurulan 20 mahkum hakkında disiplin soruşturması [başlattı](#). Aynı cezaevi yönetimi, Mehmet Binici adlı bir mahkum hakkında da Kürtçe şarkı söylediği gerekçesiyle disiplin soruşturması başlattı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

1 Aralık: Bir grup Türk siyasi sığınmacının, Türkiye'den kaçarken Yunanistan sınırında mahsur kaldığı ve donma tehlikesi altında olduğu [duyuruldu](#). Konunun sosyal medyada geniş çapta gündem olmasının ardından sığınmacılar Yunan sınır güçleri tarafından kurtarıldı.

1 Aralık: AB'de ikamet eden ve AB sınır ajansı Frontex için tercüman olarak görev yapan bir kişinin Eylül ayında Yunanistan sınır güçleri tarafından Türkiye'ye sınır dışı edildiği [duyuruldu](#).

2 Aralık: Bolu'da göçmenler için bazı kamu hizmetlerinin orantısız derecede daha pahalı olmasını öngören düzenlemelerin il belediye meclisinden geçirilmesinin ardından ilde yaşayan göçmenlere yönelik nefret suçlarında artış görüldüğü [duyuruldu](#).

3 Aralık: Eski bir savcı ve eşinin, Ege denizi üzerinden Yunanistan'a kaçmaya çalışırken kendilerini taşıyan hız motorunun devrilmesinin ardından hayatlarını kaybettikleri [duyuruldu](#).

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

30 Kasım: Bir Trabzon cezaevinde gardiyanlar, ailesi tarafından gönderilen kışlık kıyafetlerin cezaevi yönetimi tarafından kendisine teslim edilmemesine itiraz eden bir mahkuma fiziksel saldırıda [bulundu](#).

30 Kasım: HDP milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, bir meclis toplantısında, 2019 yılında Türk istihbaratı tarafından kaçırılan ve işkenceye tabi tutulan bir kişinin, işkenceyle kendisi ve bir diğer muhalefet siyasetçisi aleyhine tanıklık etmeye zorlandığını [açıkladı](#).

5 Aralık: Ankara'da polis, hakkında gözaltı kararı bulunmamasına rağmen, HDP il yöneticilerinden Güseyin Gökoğlu'nu evine baskın düzenleyerek

[gözaltına aldı](#). Baskın sırasında Gökoğlu'nun ters kelepçelendiği ve fiziksel şiddete maruz kaldığı duyuruldu.

KADIN HAKLARI

2 Aralık: Bianet haber sitesinin aylık cinsiyet bazlı şiddet [raporuna](#) göre Kasım ayında en az 34 kadın erkekler tarafından öldürüldü ve en az 62 kadın şiddete maruz kaldı.

4 Aralık: Anayasa Mahkemesi, 2013 yılında eşi tarafından katledilen bir kadının korunması için yetkili makamların yeterli ölçüde tedbir almadığına [hükmetti](#).